

COMISIA
EUROPEANĂ

Bruxelles, 14.12.2018
COM(2018) 852 final

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

**privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 428/2009 de instituire a unui
regim comunitar pentru controlul exporturilor, transferului, serviciilor de intermediere
și tranzitului de produse cu dublă utilizare**

RAPORT AL COMISIEI CĂTRE PARLAMENTUL EUROPEAN ȘI CONSILIU

privind punerea în aplicare a Regulamentului (CE) nr. 428/2009 de instituire a unui regim comunitar pentru controlul exporturilor, transferului, serviciilor de intermediere și tranzitului de produse cu dublă utilizare

1. INTRODUCERE

Articolul 23 alineatul (3) din Regulamentul (CE) nr. 428/2009 („regulamentul”) solicită Comisiei să transmită Parlamentului European un raport anual privind activitățile, analizele și consultările Grupului de coordonare pentru produse cu dublă utilizare (denumit în continuare DUCG – *Dual-Use Coordination Group*). În plus, comunicarea Comisiei [COM(2014)244] recunoaște că publicarea unor rapoarte și a unor informații nesensibile referitoare la controale ar putea constitui etape esențiale pentru a spori transparența și pentru a îmbunătăți conformitatea operatorilor și capacitatea acestora de a pune în aplicare controalele. Prezentul raport, întocmit de Comisie cu contribuții din partea statelor membre în cadrul DUCG¹, oferă informații cu privire la punerea în aplicare a regulamentului în 2017 și include date agregate privind controlul exporturilor pentru anul 2016.

2. EVOLUȚIA POLITICII ȘI A CADRULUI DE REGLEMENTARE

2.1. Revizuirea politicii de control al exporturilor

În urma adoptării la 28 septembrie 2016 a unei propuneri a Comisiei pentru o modernizare a controalelor exporturilor UE², procesul legislativ a început în 2017 cu examinarea propunerii de către Parlamentul European și de către Consiliu. În special, Comisia pentru comerț internațional a Parlamentului European (INTA) a organizat un prim schimb de opinii pe această temă la 28 februarie 2017, urmat de o audiere publică la 21 martie 2017 și de o informare tehnică la 4 mai 2017. INTA a adoptat un raport cu privire la propunerea legislativă la 21 noiembrie 2017, inclusiv 101 amendamente care au demonstrat sprijinul larg acordat de parlament pentru controale mai armonizate și mai eficace, au adaptat sistemul UE de control al exporturilor la noile amenințări asociate produselor de supraveghere cibernetică și au luat în considerare drepturile omului ca parte a efortului global în vederea realizării unui comerț mai responsabil, bazat pe valoare, și a unei „Europe care protejează”.

În ceea ce privește Comisia, aceasta a efectuat o serie de consultări specifice cu principalele părți interesate din industrie și din societatea civilă în cursul anului 2017. În special, un Forum privind controlul exporturilor a fost organizat la 19 decembrie 2017, împreună cu Președinția estonă a Consiliului UE, pentru a se realiza un schimb de opinii cu părțile interesate din industrie și din societatea civilă³.

¹ De asemenea, unele autorități competente ale statelor membre publică rapoarte privind comerțul cu produse cu dublă utilizare.

² COM(2016)616. Propunerea de regulament este disponibilă la adresa <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?qid=1476175365847&uri=CELEX:52016PC0616>

³ Raportul forumului este disponibil la adresa:

2.2. Modificările aduse Regulamentului (CE) nr. 428/2009

Regulamentul a fost modificat o singură dată pe parcursul perioadei de raportare. Regulamentul delegat (UE) 2017/2268⁴ al Comisiei din 26 septembrie 2017 a actualizat lista de control a UE din anexa I la regulament și a încorporat modificările convenite în cadrul regimurilor multilaterale de control al exporturilor în 2016.

Prin urmare, lista de control a UE din 2017 cuprinde aproximativ 170 de modificări, cele mai multe provenind din Aranjamentul de la Wassenaar și din regimul de control al tehnologiei rachetelor. Modificările care provin din Aranjamentul de la Wassenaar vizează, în principal, o restructurare semnificativă a categoriei 5 partea 2 – „Securitatea informațiilor” – și transformarea acesteia într-o listă mai pozitivă de produse de importanță strategică la rubrica 5A002.a., precum și o modificare a controlului tehnologiei pentru lasere. Modificările care provin din regimul de control al tehnologiei rachetelor vizează în special modificări ale controalelor privind „ceramica cu temperatură foarte înaltă” și mașinile de deformare continuă, introducerea unor controale noi privind sistemele de propulsie pentru rachete cu combustibil gel și rezervoarele pentru rachete cu combustibil gel, precum și pentru instalațiile pentru încercări aerodinamice. Alte modificări vizează, de exemplu, introducerea a două controale secundare pentru torțele de plasmă și pentru tunurile electronice, precum și eliminarea controlului pentru virusul Dengă. Ca orientare, oferind o imagine generală a tuturor modificărilor tehnice aduse listei de control al produselor cu dublă utilizare a UE din 2017, a fost publicată o „Notă cuprinzătoare cu privire la modificări”⁵. Anexele II și IV la regulament au fost, de asemenea, actualizate în concordanță cu modificările aduse anexei I. Noua listă de control a UE actualizată și consolidată a devenit aplicabilă la 16 decembrie 2017, permițând astfel UE să își respecte angajamentele internaționale în ceea ce privește controlul exporturilor și ajutând exportatorii din UE în situațiile în care parametrii controalelor au fost relaxați.

2.3. Măsurile naționale de punere în aplicare

Regulamentul este obligatoriu în toate elementele sale și se aplică direct în toate statele membre, dar prevede că statele membre iau anumite măsuri pentru punerea în aplicare a unor dispoziții specifice și că informațiile cu privire la respectivele măsuri ar trebui să fie publicate în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*. Deoarece în 2017 statele membre nu au introdus măsuri noi, Nota de informare din 20 august 2016⁶ a rămas în vigoare în 2017, oferind o imagine de ansamblu asupra măsurilor luate de statele membre, inclusiv, printre altele, extinderea controalelor asupra serviciilor de intermediere și a tranzitului, extinderea controalelor la produsele neincluse în listă din motive de securitate publică și din considerente legate de drepturile omului, introducerea autorizațiilor generale de export naționale, aplicarea controlului transferurilor în interiorul UE pentru produsele care nu sunt incluse în listă, precum și informații referitoare la autoritățile competente.

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156503.pdf

⁴ JO L 334, 15.12.2017.

⁵ Rezumatul notei este disponibil la adresa:

http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/october/tradoc_156133.pdf.

⁶ (*Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* C 304, 20.8.2016, p. 3)

3. ACTIVITĂȚILE GRUPULUI DE COORDONARE PENTRU PRODUSE CU DUBLĂ UTILIZARE

Articolul 23 din regulament prevede instituirea unui Grup de coordonare pentru produse cu dublă utilizare (DUCG), care reunește experți din partea Comisiei și a statelor membre pentru a examina orice problemă privind aplicarea controalelor la export, în vederea îmbunătățirii practice a coerenței și eficacității lor în întreaga UE. DUCG s-a întrunit de șase ori în perioada de raportare, asigurând astfel un forum pentru consultări privind o serie de probleme de actualitate legate de punerea în aplicare a regulamentului.

3.1. Consultările privind problemele legate de punerea în aplicare – schimbul general de informații.

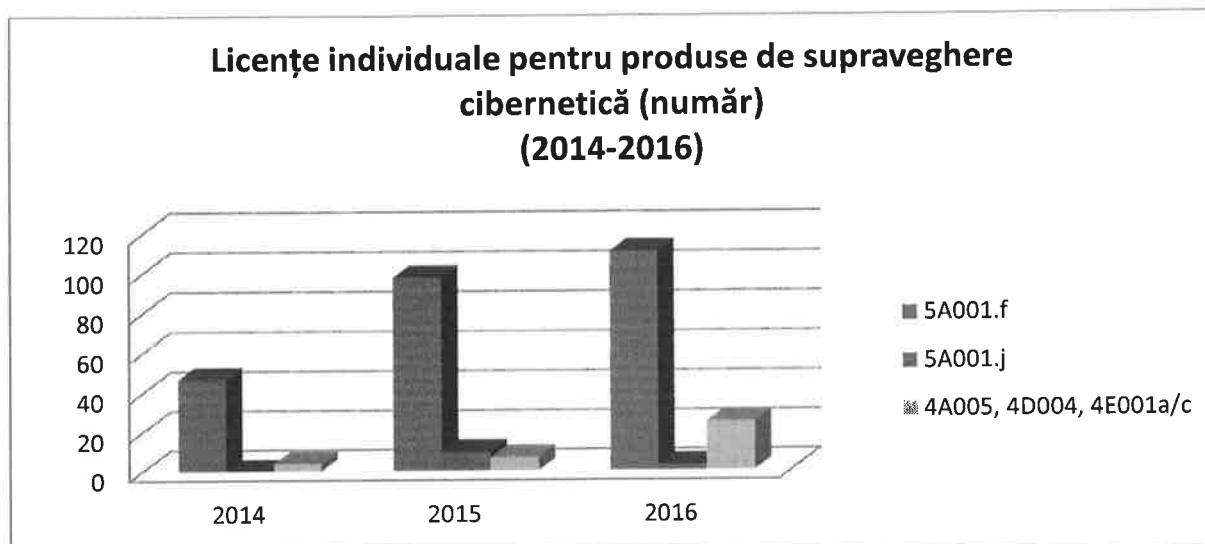
DUCG a efectuat *schimburi generale de informații în sprijinul modernizării controalelor exporturilor UE*, în special cu privire la punerea în aplicare a controalelor exhaustive și a controalelor tranzitului, precum și privind valabilitatea licențelor. În plus, DUCG a susținut organizarea unei „Vizite reciproce/Reuniuni de lucru” în Malta, în perioada 11-12 mai 2017, în vederea unui schimb informal de opinii la nivel tehnic și conceptual în legătură cu modernizarea controalelor exporturilor UE.

DUCG a efectuat, de asemenea, cu regularitate, un *schimb general de informații privind punerea în aplicare a măsurilor naționale*; în absența oricărei măsuri naționale noi în 2017, DUCG nu a pregătit o notă de informare pentru publicarea în Jurnalul Oficial.

DUCG a revizuit metodologia și abordarea folosite pentru schimbul de date și a realizat un *exercițiu de colectare de date referitoare la acordarea de licențe*, utilizând date din 2016, în vederea îmbunătățirii schimbului de informații între statele membre și a creșterii transparenței publice privind controalele exporturilor de produse cu dublă utilizare din UE (datele agregate din 2016 la nivelul UE au fost utilizate în pregătirea prezentului raport anual privind controlul exporturilor).

DUCG a supervizat activitatea „Grupului de experți pentru tehnologia supravegherii” (*Surveillance technology expert group* – STEG). STEG s-a întrunit de două ori în 2017 și a monitorizat evoluțiile tehnologice și de politică relevante, a analizat tendințele în materie de acordare și de refuz de licențe și a furnizat expertiză în sprijinul procesului legislativ pentru modernizarea controalelor exporturilor UE și în legătură cu discuțiile tehnice din cadrul regimului multilateral de control al exporturilor de la Wassenaar. Având în vedere dezbaterea referitoare la controlul produselor de supraveghere cibernetică, DUCG a efectuat în 2016 un *schimb de informații privind aplicarea controalelor asupra produselor de supraveghere cibernetică*. Datele indică un număr de licențe în creștere, dar limitat (139 de licențe în 2016). În aceeași perioadă, au fost emise 17 refuzuri pentru produse de securitate cibernetică⁷.

⁷ Treisprezece refuzuri au fost emise în 2016 pentru echipamente de interceptare sau bruieră a telecomunicațiilor mobile, unul pentru produse software de decodare pentru comunicații mobile, două pentru sisteme sau echipamente de supraveghere a comunicațiilor în rețea pe bază de protocol internet (IP) și unul pentru produse software de intruziune.

DUCG a fost informat cu privire la acțiunile UE de sprijinire a IMM-urilor, clusterelor și regiunilor în dezvoltarea de produse cu dublă utilizare (de exemplu, programul COSME).

3.2. Schimbul tehnic de informații – probleme legate de punerea în aplicare

- ***Asistență pentru pregătirea actualizărilor listei de control a UE***

DUCG a fost consultat și a oferit asistență pentru pregătirea unui regulament delegat al Comisiei de actualizare a listei de control a UE din anexa I la Regulamentul (CE) nr. 428/2009. Experți naționali, precum și observatori din partea Parlamentului European, au participat la o sesiune specială a DUCG la 23 mai 2017 și au oferit prezentări în care au subliniat cele mai importante modificări aduse listei de control. Regulamentul delegat (UE) 2017/2268 al Comisiei a fost adoptat la 26 septembrie 2017 și a fost publicat la 15 decembrie 2017⁸.

- ***Schimbul tehnic de informații cu privire la probleme specifice legate de punerea în aplicare***

DUCG a organizat schimburi tehnice de informații cu privire la probleme specifice legate de control, precum *aplicarea controalelor în temeiul articolului 22 alineatul (10) din Regulamentul (CE) nr. 428/2009*, în încercarea de a identifica provocările legate de punerea în aplicare și de a colecta informații privind experiența și practicile naționale și privind conștientizarea la nivelul industriei.

DUCG a organizat, de asemenea, un schimb tehnic de informații privind posibilele *alinieri între textul referitor la controale al UE și textele referitoare la controale din cadrul regimurilor multilaterale* (cu privire la Nota generală privind tehnologia nucleară și Nota privind produsele software din domeniul nuclear).

⁸ JO L 334, 15.12.2017, p. 1.

3.3. Orientările UE privind controalele exporturilor de produse cu dublă utilizare

Având în vedere rezultatele Studiului din 2016 privind convergența AEO-ICP, DUCG a decis înființarea unui grup de experți tehnici (TEG) pentru elaborarea de orientări pentru asigurarea conformității la nivelul industriei (TEG privind „programele interne de asigurare a conformității”). TEG s-a întrunit de patru ori și a consultat reprezentanții industriei în cursul activității sale. Progresele înregistrate de acest grup de experți tehnici au fost prezentate DUCG la 9 noiembrie 2017, iar părților interesate cu ocazia Forumului privind controlul exporturilor, la 19 decembrie 2017.

3.4. Schimbul electronic de informații între autoritățile competente

DUCG a continuat să susțină dezvoltarea ulterioară a sistemului electronic vizând produsele cu dublă utilizare (denumit în continuare „DUeS” – *Dual-use e-System*), un sistem electronic securizat și criptat găzduit de Comisie, pentru a susține îmbunătățirea schimbului de informații dintre autoritățile responsabile cu controlul exporturilor și Comisie. În cursul anului 2017, DUCG a convenit asupra unor îmbunătățiri specifice ale DUeS și a dezvoltat noi funcționalități care permit gestionarea online a accesului și a punctelor de contact din cadrul administrațiilor naționale și care vin în sprijinul „consultărilor în temeiul articolului 11”, de exemplu atunci când produsele se află în alt stat membru decât cel în care a fost depusă cererea. Alte actualizări au fost realizate, de exemplu, cu privire la referințele juridice pentru raportarea refuzurilor în temeiul sancțiunilor impuse Iranului și pentru a reflecta actualizarea din 2016 a listei de control a UE în temeiul Regulamentului delegat (UE) 2017/2268 al Comisiei.

DUCG a continuat, de asemenea, discuțiile cu privire la dezvoltarea unei „platforme electronice de acordare a licențelor” și a înființat un grup de experți tehnici pentru a oferi asistență pentru studiul de fezabilitate privind acordarea electronică a licențelor desfășurat de Comisie în cursul anului 2017. Studiul de fezabilitate privind dezvoltarea unei „platforme electronice de acordare a licențelor” destinată utilizării pe bază voluntară de către autoritățile competente a fost prezentat părților interesate cu ocazia Forumului privind controlul exporturilor, la 19 decembrie 2017.

3.5. Grupul de experți ai UE privind produsele cu dublă utilizare

În 2017, Grupul de experți ai UE privind produsele cu dublă utilizare, coordonat de Centrul Comun de Cercetare (JRC) al Comisiei, și experții puși la dispoziție de statele membre au continuat să ofere sprijin autorităților competente care au solicitat consiliere privind susținerea evaluării unor cazuri concrete de acordare de licențe. În total, pe parcursul perioadei de raportare, au fost furnizate unui număr de șase autorități competente nouă avize tehnice privind clasificarea mărfurilor.

3.6. Asigurarea aplicării controalelor exporturilor

DUCG a efectuat schimburi de informații privind anumite tentative specifice de eludare a controalelor. În ceea ce privește Comisia, aceasta a publicat o nouă versiune a „tabelului de corespondență”⁹ între codurile vamale și clasificările produselor cu dublă utilizare și a

⁹ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/march/tradoc_155445.xlsx

continuat includerea parametrilor controalelor exporturilor în baza de date online a UE conținând tarifele vamale (TARIC).

3.7. Consolidarea capacităților

În 2017, JRC al Comisiei a continuat seria de seminare tehnice în colaborare cu Departamentul Energiei din SUA și a organizat cel de-al zecelea seminar, în perioada 23-24 mai 2017, la sediul Organizației Mondiale a Vămirilor din Bruxelles, Belgia. La eveniment au participat funcționari responsabili cu acordarea licențelor și experți tehnici din cadrul autorităților competente, precum și exportatori, reprezentanți ai mediului academic și membri ai unor organizații de cercetare. Printre temele discutate s-au numărat provocările legate de punerea în aplicare a controalelor exhaustive și provocările legate de corelarea codurilor vamale și a listelor de control al exporturilor.

Pe baza unei note conceptuale elaborate de Centrul Comun de Cercetare (JRC) al Comisiei, DUCG a analizat planurile pentru elaborarea unei programe de formare pentru comunicarea internă (*inreach*) la nivelul UE, destinată funcționarilor responsabili cu acordarea licențelor și funcționarilor vamali, și a inițiat pregătirile pentru un prim seminar care va fi organizat în 2018.

3.8. Transparența și dialogul cu sectorul industrial și cu mediul academic

DUCG a susținut organizarea unui „Forum privind controlul exporturilor”, care a avut loc la 19 decembrie 2017 la Bruxelles și la care au participat asociații din industrie, întreprinderi din sectorul produselor cu dublă utilizare, reprezentanți ai mediului academic și organizații ale societății civile, pentru a se discuta punerea în aplicare a controalelor exporturilor și procesul legislativ pentru modernizarea controalelor exporturilor UE¹⁰. Comisia și autoritățile competente au organizat sau au participat la peste 160 de evenimente de comunicare externă în 2017.

De asemenea, DUCG a pregătit documente în sprijinul punerii în aplicare de către exportatori a regulamentelor. În special, o „Notă cuprinzătoare cu privire la modificări” rezumă, în scop informativ, modificările textului referitor la controalele aduse listei de control a UE introduse prin Regulamentul delegat (UE) nr. 2017/2268 al Comisiei.

4. CONTROALELE EXPORTURILOR UE – DATE-CHEIE

Este dificil să se obțină informații fiabile cu privire la exporturile globale de produse cu dublă utilizare (inclusiv produse cu dublă utilizare neincluse în listă), deoarece acestea nu corespund niciunui sector economic definit. Cu toate acestea, Comisia și statele membre colectează date care permit estimări aproximative ale exporturilor de produse cu dublă utilizare, bazate, pe de o parte, pe datele specifice referitoare la acordarea de licențe colectate de către autoritățile competente și, pe de altă parte, pe statisticile privind produsele înregistrate în vămi care includ produsele cu dublă utilizare. Estimările datelor de export pentru 2016 sunt prezentate mai jos. Este de remarcat faptul că estimările prezentate mai jos nu includ serviciile și transferurile intangibile de tehnologie asociate cu comerțul de produse cu dublă utilizare.

¹⁰ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/december/tradoc_156503.pdf

4.1. Comerțul UE cu produse cu dublă utilizare: articole și destinații

În 2017, regulamentul a fost aplicat în principal exporturilor a aproximativ 1 841 de „produse” cu dublă utilizare enumerate în anexa I („lista de control a UE”) și clasificate în 10 categorii (figura 1). Aceste produse cu dublă utilizare corespund unui număr de aproximativ 1 000 de produse înregistrate în vâmi, inclusiv substanțe chimice, metale și produse minerale nemetalice, calculatoare, produse electronice și optice, echipamente electrice, utilaje, vehicule și echipamente de transport etc. și, de regulă, sunt produse de înaltă tehnologie din acest vast domeniu de produse diverse.

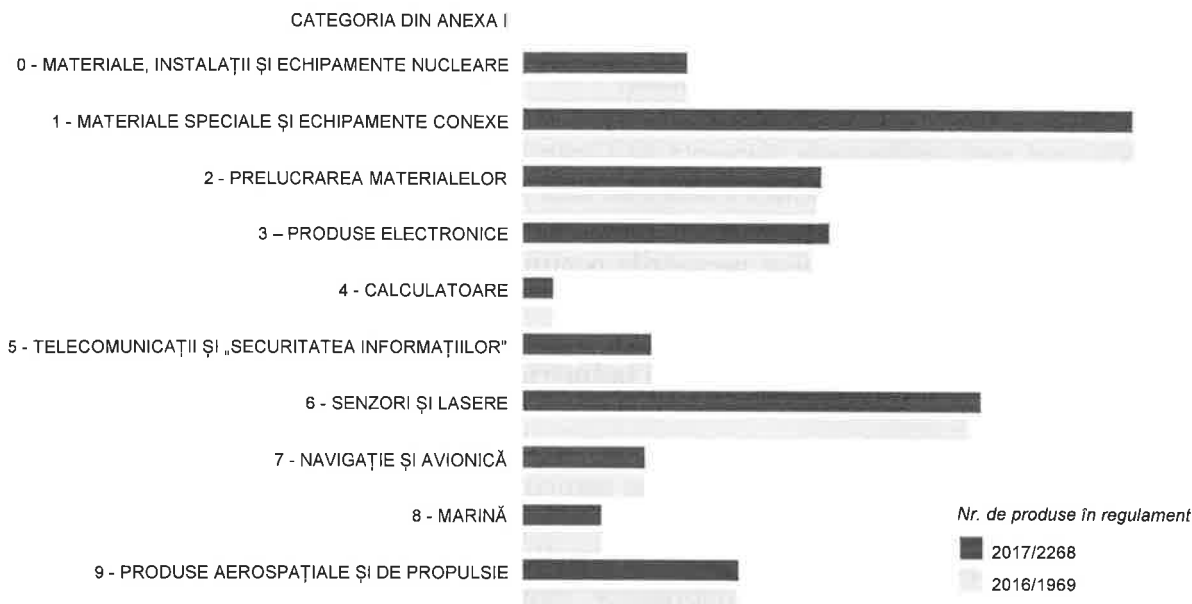

Figura 1: Numărul de produse cu dublă utilizare incluse în categoriile din anexa I în urma adoptării Regulamentului (UE) 2017/2268, în comparație cu Regulamentul (UE) 2016/1969.

Estimările statistice privind importanța relativă a comerțului cu produse cu dublă utilizare arată că exporturile de produse cu dublă utilizare reprezintă aproximativ 2,6 % din exporturile totale ale UE (în interiorul și în exteriorul UE), în cadrul unui larg „domeniu al exporturilor cu dublă utilizare”¹¹ al produselor înregistrate în vâmi (figura 2).

¹¹ Metodologia statistică elaborată de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei se bazează pe utilizarea unui tabel de corespondență, elaborat de DG TAXUD, între numerele de clasificare ale produselor cu dublă utilizare și codurile vamale, pe datele COMTEXT ale Eurostat, precum și pe datele privind acordarea de licențe. Noțiunea de *domeniu al exporturilor cu dublă utilizare* se referă la un vast ansamblu de mărfuri diferite, care include produsele cu dublă utilizare. Comerțul cu produse cu dublă utilizare are loc în cadrul acestui domeniu de produse, dar nu este identic cu acesta, dat fiind faptul că, în mare măsură, nu toate produsele din *domeniul exporturilor cu dublă utilizare* sunt în realitate produse cu dublă utilizare.

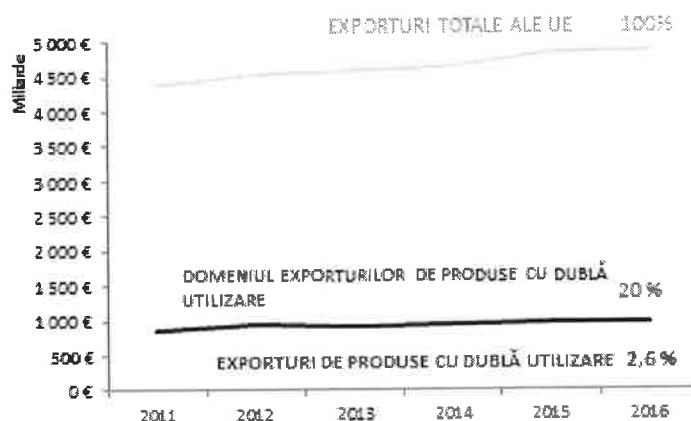

Figura 2: Estimări statistice ale exporturilor cu dublă utilizare în interiorul și în exteriorul UE.

Estimările statistice arată, de asemenea, principalele destinații ale exporturilor de produse cu dublă utilizare, indicând faptul că o mare parte dintre aceste exporturi sunt direcționate spre „țările EU001” care beneficiază de autorizații generale de export ale UE (EUGEA). Țările de destinație reflectă structura pieței UE de export pentru produsele relevante, precum și facilitarea comerțului prin EUGEA (figurile 2, 3 și 4)¹².

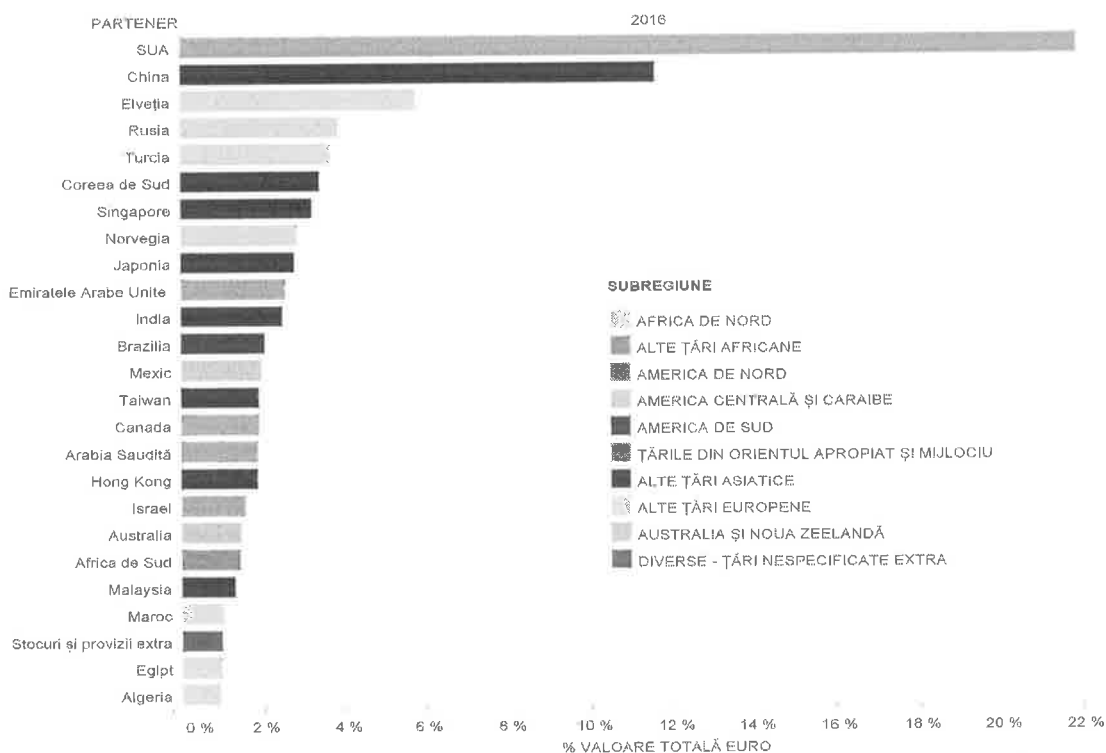

Figura 3: Estimarea exporturilor UE de produse cu dublă utilizare: primele 25 de țări de destinație ale exporturilor și subregiunile acestora în 2016

¹² Prin „Stocuri și provizii extra” se înțelege furnizarea de stocuri pentru nave și avioane. „Diverse – țări nespecificate extra” includ țări și teritorii care nu sunt specificate în cadrul comerțului cu țări terțe (mai exact, aceste coduri sunt, de obicei, utilizate pentru mărfuri livrate instalațiilor offshore).

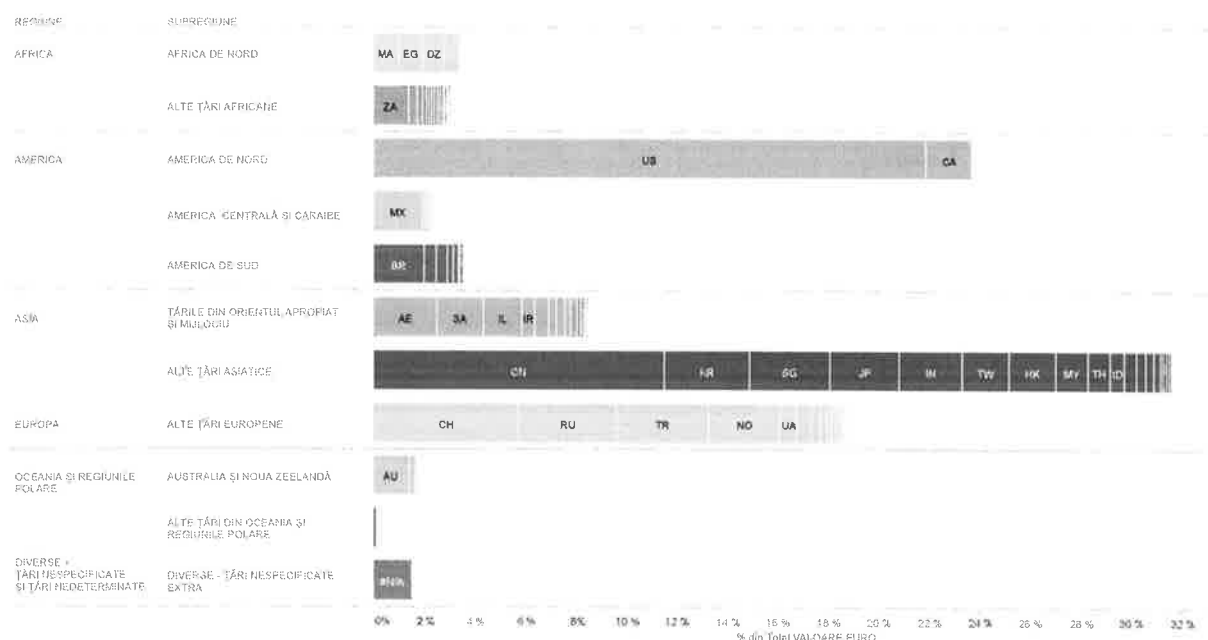

Figura 4: Estimarea exporturilor UE de produse cu dublă utilizare: țări de destinație în funcție de regiuni și subregiuni ale lumii în 2016.

4.2. Regimul UE de control al comerțului cu produse cu dublă utilizare: cereri, licențe, refuzuri

DUCG a efectuat schimburi de date și informații privind acordarea licențelor, pentru a îmbunătăți înțelegerea controalelor exporturilor și a efectelor economice ale acestora. Unele date colectate pentru perioada de raportare sunt redactate mai jos; totuși, este de remarcat faptul că nu toate statele membre colectează toate datele. Informațiile furnizate mai jos reprezintă, prin urmare, estimări aproximative ale cantităților și valorilor agregate în limitele datelor puse la dispoziție de statele membre.

Figura 5: Volumul (numărul) de autorizații și de refuzuri în perioada 2010-2016¹³.

¹³ În figurile 5 și 6, datele referitoare la „cereri” includ toate cererile de licențe, incluzând notificările în cadrul autorizațiilor generale, oferind astfel o indicație privind „exporturile controlate”, adică valoarea exporturilor în afara UE care fac obiectul unui proces de autorizare. În cazurile în care nu sunt disponibile date referitoare la cereri, diagramele utilizează datele referitoare la autorizații ca estimări ale datelor referitoare la cereri. Datele

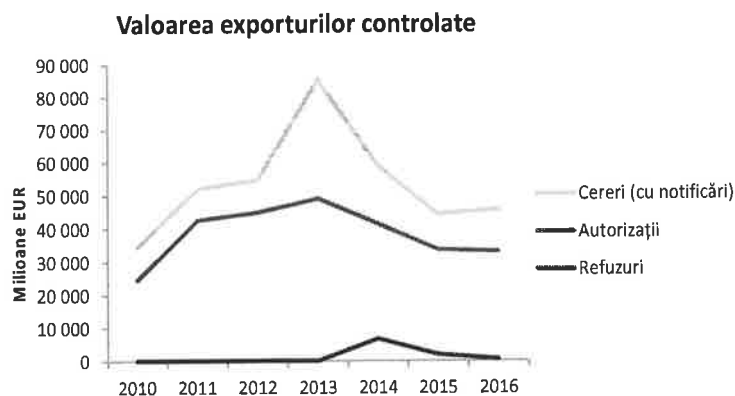

Figura 6: Valoarea (în milioane EUR) autorizațiilor și refuzurilor în perioada 2010-2016.

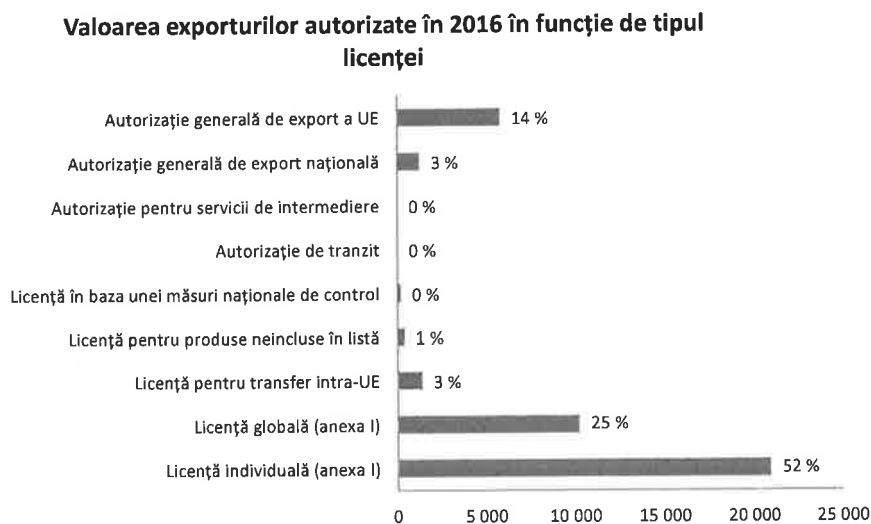

Figura 7: Volumul (numărul) autorizațiilor per categorie în 2016.

referitoare la „autorizații” se referă la exporturile de produse cu dublă utilizare autorizate în baza unor licențe individuale și globale. Este de remarcat că cererile nu corespund în mod necesar sumei autorizațiilor și refuzurilor, întrucât o serie de cereri pot fi anulate și este posibil ca unele cereri să nu fie finalizate în același an. „Refuz” se referă la volumul și la valoarea exporturilor refuzate.

Volumul exporturilor autorizate în 2016 în funcție de tipul licenței

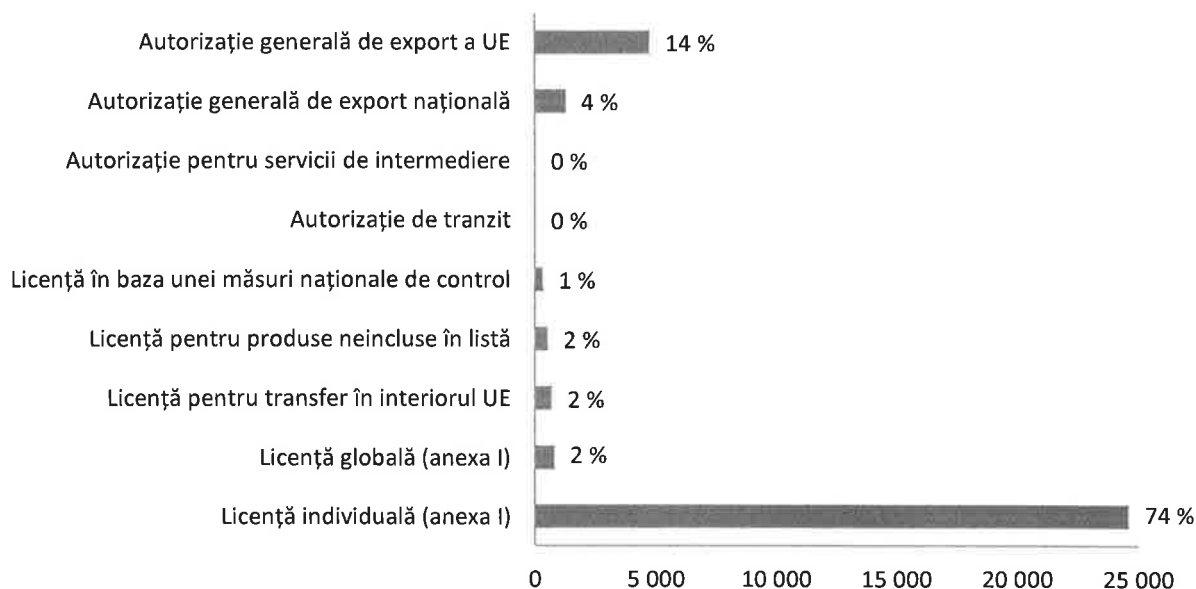

Figura 8: Valoarea (în milioane EUR) autorizațiilor pentru fiecare tip în 2016.

Valoarea totală¹⁴ corespunzătoare cererilor s-a ridicat la 45,7 miliarde EUR, iar exporturile controlate de produse cu dublă utilizare au reprezentat, prin urmare, 2,6 % din totalul exporturilor în afara UE. Comerțul autorizat cu produse cu dublă utilizare s-a ridicat la valoarea de 33,1 miliarde EUR, reprezentând 1,9 % din totalul exporturilor în afara UE, majoritatea tranzacțiilor fiind autorizate pe baza unor licențe individuale (aproximativ 25 000 de licențe individuale eliberate în 2016) și a unor licențe globale (indicate în funcție de valoarea lor). Doar o mică parte a exporturilor a fost efectiv refuzată: aproximativ 690 de refuzuri au fost emise în 2016, reprezentând în jur de 1,1 % din valoarea exporturilor controlate de produse cu dublă utilizare în anul respectiv și 0,03 % din totalul exporturilor în afara UE.

¹⁴ Această cifră include valoarea corespunzătoare cererilor de licențe și a notificărilor în baza autorizațiilor generale de export.